

Детская библиотека
г.Вилково

Прапороносець величі людських почуттів

Олесь Гончар – видатний письменник
(1918-1995)

"Жити варто так, щоб на цьому
чудесному шляху не
побільшувати страждання
і печалі світу, а усмішкою
вітати його безмежну
радість і таїну..."
Уільям Сароян

Видатних митців, що досягли вершин творчості, зробили великий внесок в історію, культуру рідного народу або й усього людства, часом називають за їхніми найвідомішими творами чи образами, в яких найяскравіше втілені їхні ідеали, найглибше розкрита їх людська й мистецька сутність: Тараса Шевченка – Кобзарем, Івана Франка – Каменярем, Максима Горького – Буревісником, Андрія Малишка – Сурмачем. Олесь Гончара можна по праву назвати Прапороносцем. Адже він завжди – на правому фланзі, в гущі подій, за справедливості, за мир, за добро людям. Чи то навчаючись в університеті, чи боронячи Вітчизну в лавах добровольців-студбатовців, чи створюючи свої талановиті книги... Олесь Гончар – видатний письменник, великий майстер слова, чиї твори вже сьогодні заслужено вважаються радянською класикою. Як і всьому "поколінню Брянських" – тим, кому на початок війни було десь 20-25 років. Гончару судилося в житті пройти важкими фронтовими шляхами, зазнати й гіркоти відступу та поразок, і біль втрат, і радість Перемоги. Трудом і зусиллями цього покоління підвелася Вітчизна з руїн, утвердила мир на землі, скорила атом, послала своїх синів у Космос. Шлях Олесь Гончара – типовий для цього покоління. Олесь Гончар по праву назвали великим Українцем, совістю нації, подвижником її духовного відродження. Шанувальникам творчості письменника добре знамі його художні твори – від прославлених "Прапороносців" до книги-спогаду "Далекі вогнища". Відома і його багатогранна злободенна публіцистика, яка ввібрала в себе думки про українське духовне відродження, про видатні постаті нашої культури, про все, що хвилювало, тривожило його. Народився Олесь (Олександр) Терентійович Гончар 3 квітня 1918 року в селі Суха, тепер Кобеляцького району Полтавської області у сім'ї робітників Терентія Сидоровича і Тетяни Гаврилівни; батько перед війною працював у приміському колгоспі (де й загинув від німецької авіабомби), мати – на заводі металевих виробів.

Батьки письменника
Терентій Сидорович і
Тетяна Гаврилівна та
сестра Олександра

У 1921 році померла матір Олександра, хлопець переїхав до бабусі та дідуса (батьків матері), з 1925 року вчився в рідному селі, потім у с.Горішках. У 1933 році – після закінчення семирічної школи в с.Бреусівка Козельщинського району працював у редакції районної газети "Розгорнутим фронтом" (с.Козельщина).

Протягом 1933-1937 років О.Гончар навчався в Харківському технікумі журналістики ім. М.Островського; по закінченні недовго працював учителем у с.Мануйлівка, потім в обласній газеті "Ленінська зміна". Саме тоді він писав перші оповідання і повісті (найбільш відомими з них є "Черешні цвітуть" та "Іван Мостовий"). У 1936 році почалася громадянська війна в Іспанії, і Олесь намагався домогтися того, щоб його відправили добровольцем на фронт. І це таки сталося – тільки в страшний 1941 році.

Хата-музей Олеся Гончара в селі Суха
Кобеляцького району Полтавської області

У 1938 році молодий письменник вирішив продовжити навчання і вступив до Харківського державного університету. Коли розпочалася війна, вчорашній студент узяв до рук зброю. Гончар був старшим сержантом, старшиною мінометної батареї; звичайно, що на передовій писати не було часу. Але іноді Олесь встигав занотувати олівцем у блокноті, який завжди носив з собою, римовані рядки. Він сам називав їх "конспектами почуттів". У ті роки народилися герої "Атаки", "Братів", "Думи про Батьківщину", інших новел і романів письменника; написав поезії (видані 1985 року окремою книгою "Фронтові поезії"). Нагороджений орденами "Слави" і "Червоної Зірки", трьома медалями "За відвагу", медаллю "За оборону Києва".

У цьому будинкові народився Олесь Гончар, тут він осягав університетські науки, сюди приїхав 1947-го зі столиці повідомити родичів, що "став письменником"

Олесь Гончар – студент
Дніпропетровського
університету

У 1945 році О.Гончар демобілізувався з армії, оселився у старшої сестри в Дніпропетровську. Закінчив Дніпропетровський університет у 1946 році, працював асистентом кафедри української літератури цього університету, переїхав до Києва, вступив до аспірантури Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка АН України, почав професійну літературну діяльність, в журналі "Україна" надрукував романтичне оповідання "Модри Камінь".

Олесь Гончар серед однополчан

Протягом 1946-1947 рр. О.Гончар написав романи "Альпи", "Голубий Дунай" (Державна премія СРСР, 1948 р.), "Злата Прага" (Державна премія СРСР, 1949 р.), які склали трилогію "Прапорнощі", вперше опубліковану в журналі "Вітчизна".

Олесь Гончар в робочому кабінеті

У 1947-1959 роках вийшла його повість "Земля гуде", збірки оповідань "Новели", "Весна за Маврою", "Південь", "Чарикомиші", "Мама з Верховини" та ін., повісті "Микита Братусь" (1951 р.), "Щоб світився вогник", роман-дилогія "Таврія" (1952 р.), "Перекоп" (1957 р.), книгу нарисів "Зустрічі з друзями" (1950, про Чехословаччину), "Китай зблизька" (1951 р.).

У 1959-1971 роках Олесь Гончар є головою правління Спілки Письменників України, у 1959-1986 роках – секретарем правління Спілки письменників СРСР; депутат Верховної Ради СРСР та УРСР.

Роман "Людина і зброя"(1960 р.) отримав Державну премію УРСР ім. Т.Г.Шевченка 1962 року.

Гвардії старший сержант мінометної роти

Олесь Гончар з дружиною Валентиною і донькою Людмилою біля Троїцького собору

**Олесь Гончар біля
пам'ятника Миколі
Леонтовичу в Тульчині**

У 1961 році вийшла книга нарисів "Японські етюди", у 1963 році – роман у новелах "Тронка" (Ленінська премія, 1964 р.).

У 1966 році на V з'їзді письменників України Олесь Гончар виступив з доповіддю "Думаймо про велике". У 1968 році опублікований роман "Собор".

Протягом 1970-1976 років письменник створив твори: роман "Циклон" (1970 р.), збірник статей "Про наше письменство" (1972 р.), повість "Бригантину" (1973 р.), роман "Берег любові" (1976 р.).

У 1973 році він очолив Український республіканський комітет Захисту миру, став членом Всесвітньої Ради Миру.

Олесь Гончар і Павло Тичина

**Олесь і Валентина Гончарі на урочистому
вечорі з нагоди 150-річчя від дня
народження Льва Толстого. Київ,
Державна опера ім. Т.Г.Шевченка, 1978 р.**

Олесь Гончар із сином Юрієм. Одеса

**Олесь Гончар і Платон
Воронько**

У 1978 році Олесь Терентійовича Гончара обрано академіком АН УРСР, присуджено звання Героя Соціалістичної праці. Роман О.Гончара "Твоя зоря" (1980 р.) отримав Державну премію 1982 року, вийшов збірник статей "Письменницькі роздуми" (1980 р.). У 1986 році опубліковані повість "Далекі вогнища", новели "Корида", "Чорний яр", "Двоє в ночі", повість "Спогад про океан". Олесь Гончар у 1990 році вийшов з КПРС (вступив 1946 р.). У 1991 році опубліковано збірник статей "Чим живемо. На шляхах до українського Відродження". У 1992 році Олесь Гончару присвоєно почесний ступінь доктора Альбертського університету (Канада). У 1993 році Міжнародний біографічний центр у Кембриджі (Англія) визнав О.Гончара "Всесвітнім інтелектуалом 1992-1993 років".

Олесь Гончар, його онука
Леся і поет Станіслав
Реп'ях біля пам'ятника
Михайлові
Коцюбинському. Чернівці,
1977 р.

Робота над "Прапороносцями" тривала три повоєнних роки. В цей час, правда, Олесь Гончар публікує ще кілька новел і повість "Земля гуде", завершує навчання в вузі (Дніпропетровський університет, 1946), але головним підсумком цих років стає трилогія "Прапороносці". На сторінках журналу "Вітчизна", а згодом і окремим виданням з'явилися всі три частини роману ("Альпи", 1946; "Голубий Дунай", 1947; "Злата Прага", 1948). Високу оцінку творові, відзначеному двома Державними преміями СРСР, дали тоді Ю.Яновський, П.Тичина, О.Фадєєв, Остап Вишня.

Після завершення роботи над трилогією "Прапороносці" героїка війни і далі хвилювала митця. В кінці 40-х і на початку 50-х років він пише низку новел ("Модри Камень", "Весна за Моравою", "Ілонка", "Гори співають", "Усман та Марта" й ін.), багато в чому суголосних з "Прапороносцями". У написаній тоді ж документальній в основі своїй повісті "Земля гуде" зображено діяльність молодіжної підпільної організації "Нескорена Полтавчанка", очолюваної комсомолкою Лялею Убийвовк.

Видані протягом 50-х років книги новел "Південь" (1951), "Дорога за хмари" (1953), "Чари-комиші" (1958), повісті "Микита Братусь" (1951) і "Щоб світився вогник" (1955) присвячені мирному життю людей, важливим моральним аспектам їхніх взаємовідносин, а романна дилогія "Таврія" (1952) і "Перекоп" (1957) – історико-революційній проблематиці.

Олесь і Валентина Гончарі в Карпатах

Олесь Гончар у Чернівці

Олесь Гончар в селищі Айвазовське в Криму

Олесь Гончар, Іван Драч, Віктор Коптілов, Сава Голованівський, Микола Бажан. Конча-Озерна, 1981 р.

Якісна новизна романів "Людина і зброя" (1960) та "Циклон" (1970) полягала в тому, що акцент у них зроблено на найсокровенніших питаннях життя і смерті людини, на проблемах незнищенності її.

Свіжість погляду на світ, незвичайну заглибленість у життя продемонстрував автор "Прапороносців" у нових своїх творах, що з'явилися протягом 60–70-х років. Серед них – романи "Тронка" (1963), "Собор" (1968), "Берег любові" (1976), "Твоя зоря" (1980), повість "Бригантина" (1972), новели "Кресафт" (1963), "На косі" (1966), "Під далекими соснами" (1970), "Пізнє прозріння" (1974) та ін.

Працю на ниві художньої прози Олесь Гончар постійно поєднує з літературно-критичною творчістю. Почавши ще в студентські роки з досліджень поетики М.Коцюбинського і В.Стефаника, він згодом створив десятки статей, які вже публікувалися в трьох окремих книгах ("Про наше письменство", 1972; "О тех, кто дорог", 1978; "Письменницькі роздуми", 1980) та входили частково до шеститомного зібрання творів письменника.

Твори О.Гончара перекладалися на 67 мов, а творчий досвід письменника засвоюється і вітчизняними, і зарубіжними майстрами слова.

Олесь Гончар, Олексій Коломієць і Валентина Гончар. Дубулти, Латвія, 1976 р.

Зустріч з читачами

Олесь Гончар на Форумі Миру в Парижі

Олесь Гончар з юними скрипалями Наталкою Артемоною, Рейнбов Фогт, 7 травня 1987 р.

Був знаним літературознавцем, культурологом, критиком, небайдуже ставився до тих політичних процесів, що відбувалися в суспільстві. Його пристрасний, схвильований голос на повну силу зазвучав з трибун різноманітних демократичних з'їздів в останні роки життя.

Це було своєрідним благословенням землякам побудувати омріяну сотнями поколінь попередників незалежну державу, вибороти собі право гідно називатися нацією. Тому так боляче була сприйнята українським народом його смерть.

Помер О.Гончар 16 липня 1995 року, похований у Києві на Байковому кладовищі.

У 2005 році Президент України присвоїв Олеся Гончару звання Герой України (посмертно).

Олесь Гончар і Назим Хікмет

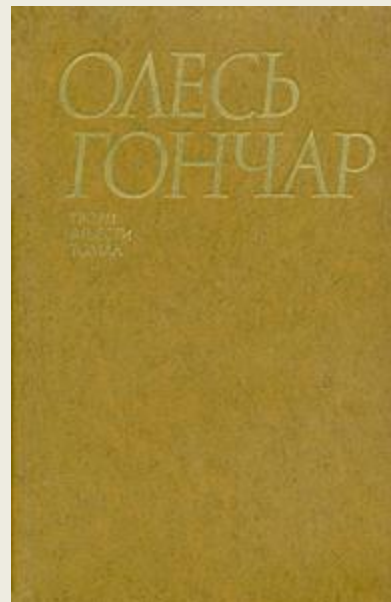

Олесь Гончар на дачі в Кончі-Озерній. Травень, 1995 р.
Останнє прижиттєве фото

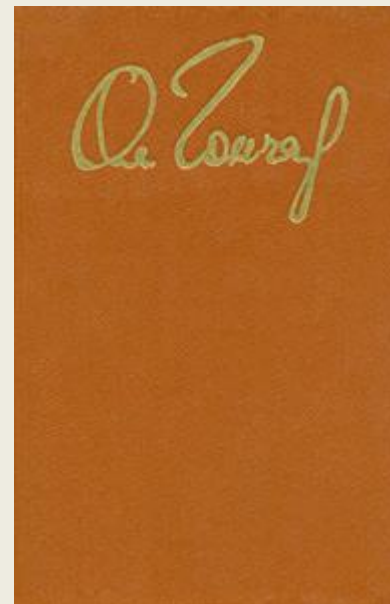
Твори Олеся Гончара

Гончар О.Т. Твори: У 12-и томах. – К.: Наукова думка, 2001.
Зібрання творів О.Т.Гончара в 12-и томах – це найповніше видання спадщини письменника, в якому друкуються романи, повісті, щоденники та листування, яке вдалося зібрати на час його виходу в світ. У першому томі подається трилогія "Прапорonosці", текст якої автор допрацьовував навіть в останній рік свого життя, а також поетичні твори, написані переважно у роки війни, які частково виходили окремою книжечкою "Фронтів поезії" та повністю друкувалися у збірці "Поетичний пунктир походу".

Олесь Гончар. Твори: В 6-и томах. – К.: Дніпро, 1978.

Гончар О.Т. Твори: В 7-и томах. – К.: Дніпро, 1987.

Гончар О.Т. Щоденники: У 3-х томах: Т. 1 (1943-1967) / Упоряд., підгот. текстів, ілюстр. матеріалу та передм. В.Д.Гончар., [Худож. оформ. М.С.Пшінки]. – К.: Веселка, 2002. – 455 с., іл.

Перший том "Щоденників" видатного письменника, фронтовика, громадського діяча Олесь Гончара охоплює значний часовий період – з 1943 року по 1967 рік, період, коли вже були написані романи "Прапороносці" і "Собор", період, коли прийшли світова слава і всенародне визнання та любов.

Гончар О.Т. Щоденники: У 3-х томах: Т. 2 (1968-1983) / Упоряд., підгот. текстів, ілюстр. матеріалу та передм. В.Д.Гончар., [Худож. оформ. М.С.Пшінки]. – К.: Веселка, 2003. – 607 с., іл.

До другого тому "Щоденників" Олесь Гончара ввійшли записи, що охоплюють період з 1968 по 1983 роки, – час найбільшого "розквіту" тоталітаризму в нашій державі. Тиск тоталітаризму Олесь Гончар відчув на собі в повній мірі: після публікації роману "Собор" – виклику режимові – розпочалася ганебна "соборна кампанія" цькувань, принижень, що розтяглася на довгі роки.

Гончар О.Т. Щоденники: У 3-х томах: Т. 3 (1984-1995) / Упоряд., підгот. текстів, ілюстр. матеріалу та передм. В.Д.Гончар., [Худож. оформ. М.С.Пшінки]. – К.: Веселка, 2004. – 606 с., іл.

До третього, останнього, тому "Щоденників" увійшли записи, зроблені за останні десятиріччя життя письменника – 1984-1995 роки. Зі сторінок "Щоденника" Олесь Гончар постає перед читачем активним політичним і культурним діячем, глибоким філософом, тонким психологом. Незважаючи на поважний вік, хвороби – його дух молодий, думки свіжі, сповнені нових ідей і сподівань.

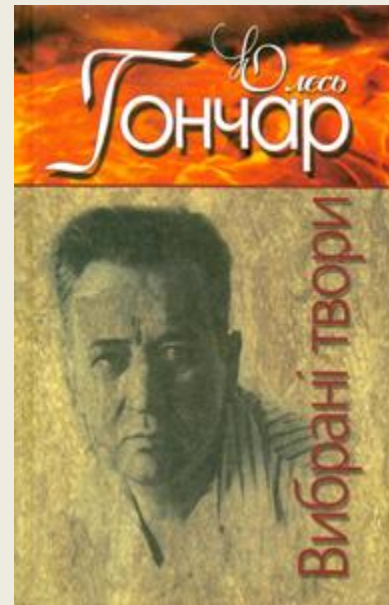
Визнання до Олесь Гончара прийшло з першими твором. Вчорашній фронтовик, за плечима нема й тридцяти, опубліковано лише початок трилогії "Прапороносці" – і раптом критика заговорила про нього як про зрілого художника. Державні премії за романи "Прапороносці", "Людина і зброя", "Тронка" і загальне визнання, здавалось би, мали гарантувати письменнику недоторканність і цілковите благополуччя в житті й творчості. Але коли з'явився його роман "Собор", від того "офіційного" благополуччя не залишилося й сліду: письменника було піддано вульгарній критиці, організовано проти нього компанію ідеологічного шельмування, а сам роман – вилучено з літературного процесу на двадцять років.

У 1996 році, працюючи над "Собором", О.Гончар виступив на V з'їзді письменників України з доповіддю "Думаємо про велике", в якій порушив багато болючих тем: збереження історичної пам'яті, незадовільний стан вивчення української мови в Україні, проблеми освіти й тогочасного розвитку українського мистецтва, необхідність дбайливого ставлення до природи, загроза екологічних катастроф, повернення із забуття творів П.Куліша, В.Винниченка, Б.-І.Антонича. Тепер нас дивує, що у цьому виступі було "крамольного". Проте в країні "процвітаючого соціалізму" насправді треба було мати неабияку громадянську мужність, щоб говорити про якісь проблеми. У 1964 році помінялося вище партійне керівництво держави: Хрущова замінив Брежнєв, "свобода" для українських митців закінчилася, почалися масові арешти інакомислячих (тобто усіх, хто не прославляв, а "очорнював" радянську дійсність, був, за визначенням владних структур – "буржуазним націоналістом"). Це були часи, коли вдома говорили одне, а серед людей інше; шпигунство, доноси, конформізм, почесні і залякування – неповний перелік того, що потім назвуть "застійними явищами" і що особливо буде процвітати в 70-80 роках.

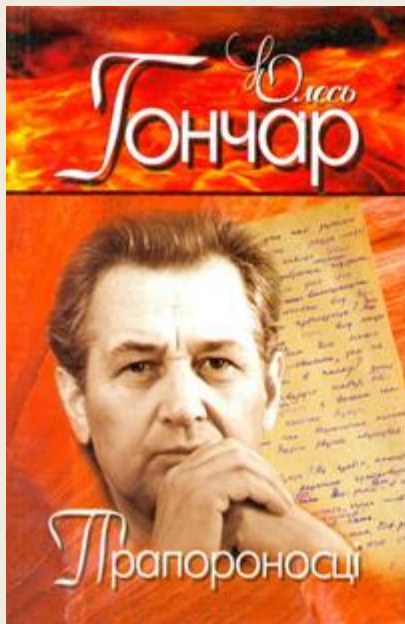

Гончар О. Твори: В 2-х т. – К.: Наукова думка, 1993. – (Б-ка укр. літ.)

У 1986 році в інтерв'ю журналу "Радуга" Гончар так пояснив виникнення задуму свого роману: "Хотілося сказати слово на захист того, що було виплекане творчим генієм народу. Було бажання також сказати про такі негативні явища, як пустодзвонство, кар'єризм, нехтування народною мораллю". "Собор" дратував партійну верхівку тим, що це був гостропроблемний твір, перейнятий аналітичним критичним пафосом, спрямованим проти серйозних суспільних вад і, нарешті, тим, що це був роман з виразно відчутними національно-патріотичними мотивами (це було найбільшою крамолою для охоронців імперії).

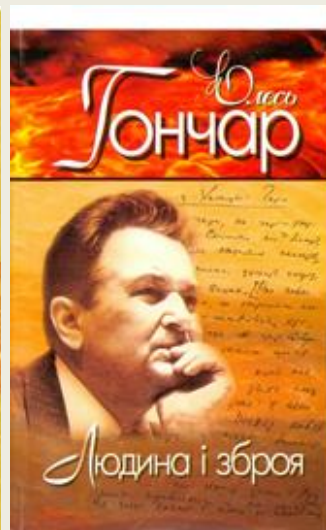

Гончар О. Вибрані твори. – К.: "Сакцент Плюс", 2004. – 512 с.

Гончар О. Прапороносці. – К.: Сакцент Плюс, 2005. – 416 с.

Гончар О.Т. Прапороносці: Трилогія. – К.: Дніпро, 1987. – 471 с., іл. (Шкільна бібліотека)

Гончар О. Людина і зброя. – К.: Сакцент Плюс, 2005. – 317 с.

Гончар О.Т. Людина і зброя: Роман. – К.: Укр. письменник, 1994. – 287 с. – (Шк. 6-ка)

Гончар О. Людина і зброя. Роман. – Молодь, 1980. – 336 с. – (Шк. 6-ка)

Для Олеса Гончара 1968 рік був ювілейним: 3-го квітня йому виповнювалося 50. У січні в журналі "Вітчизна" вперше опубліковано "Собор", у лютому він з'явився у видавництві "Дніпро" в серії "Романи й повісті", а от третє, вже книжкове видання, – у "Радянському письменнику" – спіткала сумна доля: із запланованих 115 тисяч видруковано лише 25, тираж був "арештований" у Львові й до читачів майже не дійшов. Чи міг письменник передбачити, яка сумна доля спіткає його книгу? Перші відгуки на роман були позитивні: М.Малиновська, Л.Новиченко, С.Шаховський високо оцінили новий твір Олеса Гончара, відзначили його велике інтелектуальне наповнення, пошуковий, дискусійний план, гостру проблемність і полемічність. Листа надіслав Гончареві й Григорій Тютюнник: "Щойно прочитав "Собор":

"Орлиний, соколинний роман Ви написали, роман-набат! О, як засичить ота наша ретроградна гидь, упізнавши сама себе; яке невдоволення Вам висловлять і, звичайно ж, вишепчуть на вушко начальству ображені, старі й новітні екстремістські жеребчики, що граються у вождиків, поза як дозволено і навіть "поощряється"; як незручно почуватимуть себе "обдаровані хлопчики", що шукають собі зручненького, з грошиками, затишку в українській літературі і посміхаються при слові "громадянин" так, ніби все на світі збагнули, знайшли йому ціну".

Григорій Тютюнник мав рацію: після позитивних відгуків у пресі впродовж січня-березня 1968 року для Олеса Гончара настала чорна смуга.

У квітні почалася планомірна компанія публічного шельмування "Собору". У пресі з'явилися організовані відгуки "анонімних читачів", які роман рішуче засуджували, навіть не гортаючи його сторінок. Тих, хто позитивно оцінював роман, чекали утиски, звільнення з роботи, залякування. Сумну роль у цій компанії зіграв перший секретар Дніпропетровського обкому партії О.Ватченко (друг Брежньєва), який з подачі своїх підлеглих впізнав себе в образі Володьки Лободи, адже він також "здав" свого батька до будинку для престарілих. До того ж собор, описаний у романі, був дуже схожий на Новомосковський храм у Дніпропетровську. Обуренню високого чиновника не було меж, і Ватченко, заручившись підтримкою "зверху", почав діяти. У Києві на Пленумі ЦК КПУ Ватченко звинувачував автора роману в тому, що він "очорнив радянську дійсність, спрямував зміст "Собору" проти людей праці", по наклепницькому показав "духовні риси" трудівників, отже, загалом роман "ідейно порочний, шкідливий, пасквільний". Цькування розпочалося... На підтримку Олеса Гончара в "Літературній газеті" М.Бажан опублікував статтю "У повній силі росту", в якій назвав "Собор" великим успіхом прозаїка, значним, глибоким, багатоплановим твором: Його герої – в більшості своїй хороші, добрі, чесні – живуть зовсім не в якійсь вигаданій, декоративній ідилічності, не в атмосфері постійно накачуваного, наче вода насосом, оптимізму, а в тій складності людського життя наших днів, яка примушує звучати всю клавіатуру почуттів не лише на мажорний лад..." Проте механізм розправи з Олесем Гончарем і його романом було запущено, і згодом з'являються "розгромні" статті академіка Шамоти, Федя і їм подібних. Це привернуло ще більше уваги до опальної книги, тисячі читачів надсилали Гончареві листи підтримки. Тоді влада вдалася до замовчування: твір було офіційно заборонено, вилучено з бібліотек та книгарень, не допущено запланованого російського перекладу для всесоюзного читача. Тільки через 20 довгих літ повернувся "Собор" в літературний обіг. В 1987 році його було перекладено російською мовою, а згодом вийшли нові видання й українською. Так цей "багатостраждальний" твір увійшов у літературний процес 60-х і 80-х років.

Любов і віра, й непоборність –
Одного кореня й стебла,
І вашої душі соборність
Шевченкового джерела.
Сльоту, спекоту й завірюху
Зазнав наш рід з усіх доріг...
Собор душі і думки, й духу
Беріг нас вічно – і зберіг.

Гончар О. Тронка. Собор. – К.: Сакцент Плюс, 2005. – 542 с.

Гончар О. Собор: Роман. – К.: Веселка, 1992. – 286 с., іл. – (Шк. б-ка).

Гончар О. Собор: Роман. – К.: Дніпро, 1989. – 270 с.

Гончар О. Собор: Роман. – Торонто, Канада: "Нові дні", 1968. – 240 с.

Візитною карткою кожного літературного твору є його назва. З одного боку, наскрізний образ роману – собор – напівзруйнована пам'ятка козацької архітектури 18 століття, з іншого, собор – символ історичної пам'яті народу, духовності, краси, гармонії, зв'язку поколінь, критерій гідності людського життя, символ самої України, яка у риштованні обіцянок щасливого майбутнього, розтерзана і спустошена. У "Соборі" можна назвати кілька образних явищ, що виростають до рівня символу: козацький собор, урочище Скрабне, монумент Титану тощо. Але, найбільш вражаючим стало серед них (і найдратівливішим для офіційної влади) виявився "лободизм". Похідний від персонажа твору Володьки Лободи, він був у саму точку існуючого режиму, бо поєднував властиві йому службовий кар'єризм, владолюбство, цинізм, посягання на людську свободу й багато інших суспільних аморальностей.

Гончар О. Циклон. Твоя зоря: Романи. – К.: Сакцент Плюс, 2005. – 734 с.

Гончар О.Т. Циклон: Роман. – Ужгород: Карпати, 1981. – 264 с., іл., портр. – (Б-ка "Карпати").

Поет молодості, співець героїзму і високих моральних якостей людини... Таким увійшов у свідомість українських читачів видатний прозаїк, активний громадський діяч Олесь Гончар.

Змужнівши в роки війни, збагатившись неабияким життєвим досвідом, талант молодого письменника розкрився на повну силу вже в першому повоєнному творі, що побачив світ у кінці 1946 року. Це була перша частина трилогії "Прапорonoсці" ("Альпи" (1946); "Голубий Дунай" (1947); "Злата Прага" (1948). Перш ніж написати її, Гончар багато роздумував над долею людей, втягнутих фашизмом у кровопролитну війну, над смыслом життя взагалі, над покликанням митця, над історичною місією солдата-визволителя, який не лише визволив свою землю від загарбників, а й приніс свободу народам Європи. Відчуваючи святий обов'язок перед загиблими героями, Олесь Гончар водночас турбувався про те, щоб написане про них було гідне їхнього подвигу, щоб твори про війну були глибоко правдивими, реалістичними.

Гончар О. Твоя зоря: Роман. – М.: Совет. писатель, 1983. – 308 с.

Гончар О. Поетичний пунктир походу: Поезії. – К.: Видавничий центр "Просвіта", 2000. – 120 с.: фот.

"Якщо вже братися за перо, – писав Гончар, – то лише для того, щоб прорватися до правди, до зображення війни справжньої, реальної з її стражданнями, кров'ю і потом, з її тяжкою солдатською героїкою". Творячи "Прапорonosці", Олесь Гончар не відступав від цього ні на крок і здобув велику мистецьку перемогу. Твір був насичений тією життєвою правдою, яка була відома тільки безпосередньому учасникові відтворених подій. Глибоко і змістовно патріотичну ідею в історичному сенсі втілюють епіграфи зі "Слова про Ігорів похід", якими розпочинається кожна частина трилогії.

В широкому аспекті розгортається в тексті твору художнє трактування краси вірності, щирих людських почуттів, чистота їх думок та мотиву звільнення людини. Так, про відданість у романі спочатку говориться як про вірність коханій (чи коханому), але поступово ця тема набуває широкого звучання – як вірність товариству, Вітчизні, принципам людяності. Такий же еволюційний шлях проходить у трилогії ідея вільної людини.

Ім'я Олеся Гончара упродовж багатьох років було символом слави і честі української літератури. Воістину життя великих митців не припиняється із їхньою фізичною смертю! І свідченням цього є вперше оприлюднені в цій книзі поезії Олеся Гончара. Це – невідома широкому читацькому загалу, наповнена духовним змістом і спрагою творення житейська фронтова поезія. Вона зафіксувала почуття патріота-українця, які довелося пережити автору на нелегких дорогах війни.

Для автора безцінна свобода кожної людини незалежно від національності, релігійної належності, прапора, під яким вона виступає.

Війна... Війна – це завжди трагедія. Трагедія народу, трагедія людини, трагедія душі...

Горить Вічний вогонь... Горить і вдень, і вночі, і в дощ, і в спеку. Горить біля пам'ятника невідомому солдатowi, пам'ятника рядовому війни. Тому рядовому, що побував у самому пеклі, для якого будь-який наказ командира був обов'язковим для виконання.

Вже якось звично стало, звеличувати маршалів, генералів, полковників. А рядові, які вмирали скромно і непомітно, так і після Дня Перемоги ще довго не знали тих почесностей і уваги, на які заслуговували і які треба було б їм надати. Найбільше болять душа за долю рядового солдата у того письменника, котрий сам хоча б деякий час пройшов його дорогами. А Гончар топтав і повз не одну тисячу верств: від Росії до Праги, від рядового до сержанта.

Гончар О.Т. Письменницькі роздуми. Літературно-критичні статті. – К.: Дніпро, 1980. – 314 с.

Честь і хвала тим офіцерам, що, не ховаючись за спини своїх бійців, першими йшли в атаку, вболівали за кожного свого солдата, за кожне життя. Саме такими офіцерами були герої О.Гончара з роману "Прапороносці": майор Воронцов, лейтенанти Брянський, Черниш, Сагайдак, Сіворцев; проходять над нами рядові війни – Хома Хаєцький, розвідник Козаков, телефоніст Маковій, Гай, Денис і Роман Блаженки, Вася Багіров, Шовкун, Гриша.

"Найкращі воїни, – говорить Брянський, – це вчорашні робітники, шахтарі, комбайнери, трактористи, люди чесних трудових професій. Адже війна – це насамперед робота, найтяжча з усіх відомих людині робіт, без вихідних, без відпусток, по двадцять чотири години на добу".

Таку роботу виконували рядові "Прапороносців". Вони були прості люди, в міру освічені, роботящі, з хороших працьовитих родин. Психологічно правдиво О.Гончар показує, як у битвах ці скромні колгоспники, шахтарі стають бійцями із залізною волею та богатирською силою.

Нитка сповіді Гончара тягнеться від Прута через всю Румунію, через Трансільванські Альпи до Будапешта та "Златої Праги". Роман виділився серед творів про війну тим, що постав живий правдивий образ солдата-визволителя. Розповідь про воїнів мінометної роти гвардійського стрілецького полку переростала в панорамне зображення всесвітньо-історичного подвигу нашого народу.

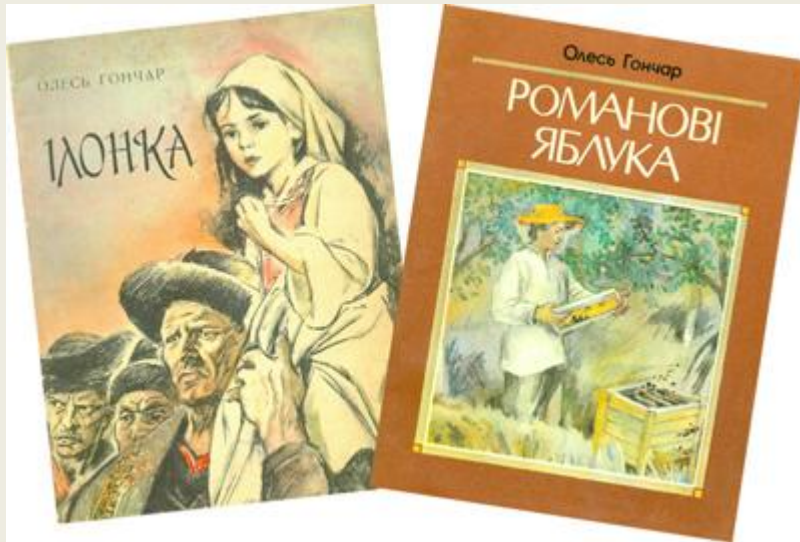
Пік подвигу рядового солдата виявляється в тому, що розгромивши фашизм на рідній землі, він поспішив на допомогу країнам Європи, приніс визволення її поневоленим фашизмом народам.

Популярність "Прапороносців" на Україні і за рубежом зумовлена насамперед новаторством Олеся Гончара в художньому осмисленні подій Великої Вітчизняної війни. В цій трилогії повно і по-мистецьки глибоко розкриті безсмертний подвиг рядових солдат, безмежний патріотизм і самовідданий героїзм. Український народ хоче жити під чистим і мирним небом.

Зорять з граніту вічні солдати,
Болями їхніми пам'ять живе.

Олесь Гончар - дітям

Постійно Олесь Гончар звертався своїм художнім словом до юних читачів. Видав книги оповідань та новел "Дорога за хмари" (1957), "Ілонка" (1972), повість "Бригантина" (1982), вибрані повісті під назвою "Земля гуде" (новели, повісті).

Гончар О. Ілонка: Оповідання. – К.: Веселка, 1972. – 24 с.

Гончар О. Романові яблука / Малюнки Ганни Журновської. – К.: Веселка, 1986. – 31 с.

Гончар О.Т. Дорога за хмари: Оповідання / Худож.

В.М.Безкаравайний. – К.: Веселка, 1984. – 15 с., іл.

Гончар О. Солов'їна сторожа: Оповідання / Худож. Валерій Сюрха. – К.: Веселка, 1989. – 16 с.

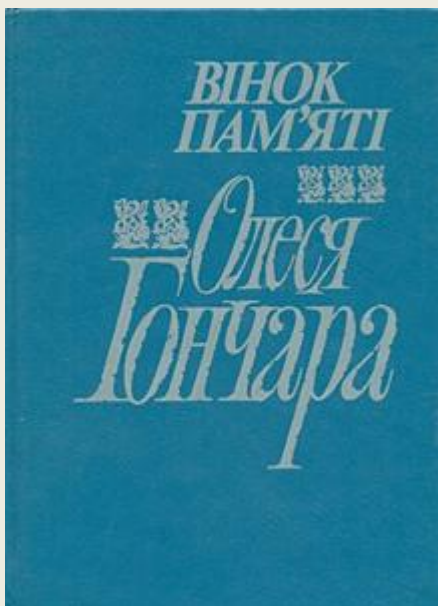

Гончар О.Т. Модри Камень:
Оповідання та повісті / Худож.
А.І.Резниченко, В.Я.Савадов. – К.:
Веселка, 1989. – 308 с., іл. –
(Звитяга).

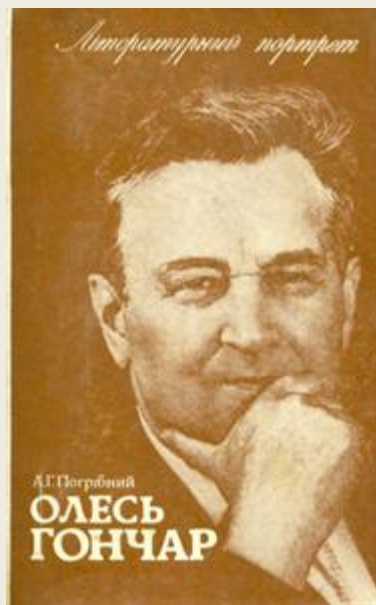

Гончар О.Т. Бригантина: Повість, оповідання / Худож.-ілюстратор
О.Г.Жуков. – Харків: Фоліо, 2006. – 383 с. – (Українська літ.)
Гончар О. Бригантина: Повість. – К.: Дніпро, 1986. – 208 с. – (Шкіл.
бібл.)
Гончар О.Т. Бригантина: Повість: Для серед. шк. віку / Худож.
К.В.Штанко. – К.: Веселка, 1992. – 223 с., іл.
Гончар О.Т. Бригантина: Повість – К.: Дніпро, 1984. – 311 с., іл. – (Пед.
б-ка Світ в образах)
Гончар О. Бригантина: Повесть. – М.: Худ. литература, 1981. – 264 с.

Книги про Олеся Гончара

Вінок пам'яті Олеся Гончара:
Спогади. Хроніки. / Упоряд.
В.Д.Гончар, В.Я.П'янов. – К.: Укр.
письменник, 1997. – 453 с., іл.

**Погрібний А.Г. Олесь
Гончар: Нарис творчості. –
К.: Дніпро, 1987. – 242 с., іл.
– (Літературний портрет).**

Слово про Олеся Гончара:
Нариси, статті, листи, есе,
дослідження (Упоряд.
В.Коваль). – К.: Рад.
письменник, 1988. – 647 с.

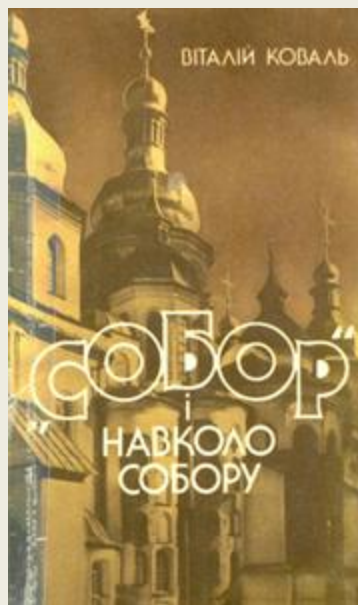
Наєнко М.К. Краса вірності. У творчому світі Олеся Гончара. – К.: Дніпро, 1981. – 216 с.

"Прапороносці" Олеся Гончара і зображення людини на війні: Матеріали творчої конференції. Упорядник М.К.Наєнко. – К.: Дніпро, 1985. – 141 с.

Семенчик І.Р. Олесь Гончар – художник слова: Дослідження. – К.: Дніпро, 1986. – 260 с.

Коваль В.П. "Собор" і навколо собору. – К.: Молодь, 1989. – 272 с.

Олесь Гончар – співець народної гідності й гармонійно розвинутій особистості, тому вважає, що енергія, змістовність і краса слова можуть народжуватися лише з енергії, історично-духовної творчості народу. Саме тому він нещадний до проявів зла й неправди, непідкупним у судженнях, коли йдеться про істину, достатньо мужній, щоб сказати народові про його болючі втрати, гіркі уроки, провини за відступи від ідеалу.

О.Гончар – митець, що прагне виразити образ, сутність, тенденції свого неповторного ХХ віку. Він полум'яний публіцист, який прагне стати голосом світу, його совістю, реформатором і заступником. Він повністю виступає за долю, честь і гідність людини, за свободу, збереження природи, за розквіт найціннішого скарбу народу – мови, за право народу бути творцем своєї долі. Олесь Гончар – славний спадкоємець Г.Сковороди і Т.Г.Шевченка, І.Франка і М.Коцюбинського, П.Тичини й О.Довженка.

Олесь Гончар не чекав на своїх героїв, він йшов їм на зустріч, шукав і знаходив у житті: Він весь час у пошуках, у творчих задумах, творить на новому життєвому матеріалі духовний портрет нашого сучасника, що впевнено дивиться в майбутнє.

Письменник вірив у перемогу сили добра, у відродження духовності свого народу, був прапороносцем правди. У могутній пропаганді слова – сенс творчості й громадської діяльності митця. Його ім'я житиме в подальших поколіннях як символ любові до України, її народу, історії, мови, як заклик до соборності і величчя високих людських почуттів духовності.

Були ви ніжні і правдиві,
Як хвилі славного Дніпра,
Прапороносцем одержимим
Святої правди і добра.

Детская библиотека
г.Вилково